

Szkolny Program Profilaktyki

Zespół Szkół w Chorzelowie

Chorzelów, sierpień 2013 r.

W myśl powiedzenia, że lepiej jest zapobiegać niż leczyć, szkoła podejmuje działania z zakresu profilaktyki pierwszorzędowej, której celem jest opóźnienie wieku inicjacji oraz promowanie zdrowego stylu życia. Działania te prowadzone są wielotorowo i obejmują zarówno strategie informacyjne, edukacyjne jak i strategie działań alternatywnych. Pozwalają tym samym ukazać nie tylko konsekwencje podejmowania zachowań ryzykownych, ale przede wszystkim uczą takich umiejętności życiowych, które pozwolą takich zachowań uniknąć oraz pokazują alternatywę dla nich, stwarzając możliwości zaangażowania się w pozytywną działalność i wskazując uczniom wiele innych dróg zaspokajania ważnych życiowych potrzeb.

Szkolny Program Wychowawczy jak i Podstawa Programowa zawierają treści z zakresu profilaktyki, a ich realizacja odbywa się w ramach zajęć edukacyjnych, godzin do dyspozycji wychowawcy, zajęć pozalekcyjnych, uroczystości klasowych, szkolnych i regionalnych, imprez kulturalno-rozrywkowych i rekolekcji.

Program pracy wychowawczej wyznacza zadania, uwzględniając potrzeby uczniów i etapy ich rozwoju.

Na **etapie wczesnoszkolnym** kładzie nacisk na: poznawanie samego siebie, odróżnianie dobra od zła, współdziałanie w grupie podczas nauki i zabawy, okazywanie szacunku oraz kształtuje hierarchię wartości.

Kolejny, **drugi etap edukacyjny** uczy samodzielności, odpowiedzialności za podejmowane działania i przyjęte obowiązki. Podkreśla wartość więzi rodzinnych, przyjaźni, koleżeństwa, uwypukla rolę rodziny w kształtowaniu osobowości ucznia. Promuje zdrowy styl życia w zgodzie z naturą.

Ostatni, **trzeci etap edukacyjny** (gimnazjum) pozwala uświadomić młodzieży fakt, jak wiele zależy od niej samej. Na tym etapie działania wychowawcze sprowadzają się do uczenia samodzielności, umiejętności podejmowania decyzji i brania za nie odpowiedzialności. Ponieważ młodzież gimnazjum w większym stopniu narażona jest na negatywne wpływy środowiska, grupy rówieśniczej, dlatego tym większa rola szkoły w tym, by pomóc jej w formułowaniu celów, przygotować do dokonywania życiowych wyborów, uświadomić, że jest kowalem swego losu, by uczyć asertywności i krytycyzmu wobec natłoku informacji, by ułatwić rozstrzygnięcie dylematów moralnych.

Zadania z zakresu profilaktyki zostały uwzględnione również w Podstawie Programowej, której nadrzędnym celem jest wszechstronny rozwój ucznia. Realizację tych zadań umożliwiają sformułowane w niej cele szczegółowe.

Szkoła bowiem uczy logicznego myślenia, dostrzegania związków i zależności, pozwala lepiej zrozumieć świat, ludzi i siebie. W szkole uczniowie kształcą umiejętności w zakresie planowania, współdziałania w grupie, budowania więzi międzyludzkich, podejmowania samodzielnych decyzji, twórczego rozwiązywania problemów i konfliktów, wykorzystywania wiedzy w praktyce, dociekliwości w poszukiwaniu prawdy. Nauczyciele w pracy wychowawczej, wspierając w tym zakresie obowiązki rodziców, zmierzają do tego, by uczniowie stawali się coraz bardziej samodzielnymi, by odkrywali wartości ważne dla odnalezienia własnego miejsca w świecie, przygotowywali się do dokonywania wyborów, kształtowali w sobie postawę dialogu, umiejętność słuchania innych

Szkoła podejmuje też szereg działań alternatywnych wobec ryzykownych zachowań, organizując zajęcia pozalekcyjne (sportowe, edukacyjne), spotkania z przedstawicielami środowiska lokalnego, poszerzając wiedzę i podnosząc świadomość prawną uczniów, oddając im inicjatywę w organizowaniu imprez o charakterze kulturalno-rozrywkowym.

Realizacja w/w zadań promuje chrześcijański system wartości, odbywa się w duchu ekumenizmu i tolerancji i pozwala uzyskać spodziewane efekty wychowawcze.

Tak przygotowany uczeń nie tylko będzie świadomy czyhających na niego zagrożeń, ale wyposażony w szeroki wachlarz umiejętności, potrafi je w porę dostrzec i w sposób dojrzały, odpowiedzialny na nie zareagować.

Szkolny Program Profilaktyki obejmuje działania podejmowane w trakcie realizacji programów nauczania i Szkolnego Programu Wychowawczego, gdy realizowane są ogólne działania szkoły, a także działania specyficzne dla profilaktyki.

I. Podstawy prawne dla działań profilaktycznych.

1. Ustawa o systemie oświaty z późniejszymi zmianami z dnia 7.09.1991 r.
2. Rozporządzenie MENiS z dnia 31.01.2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, włączające do działalności edukacyjnej również szkolny program profilaktyki, spójny z programem wychowawczym, dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów i potrzeb danego środowiska, stworzony przez radę pedagogiczną i zaopiniowany przez rodziców oraz samorząd szkolny.
3. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19.08.1994 r.
4. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26.10.1982 r.
5. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29.07.2005 r.
6. Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 09.11.1995 r.
7. Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26.10.1982 r.
8. Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9.09.1995 r.
9. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004 r.
10. Rozporządzenie MENiS w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach z dnia 7.01.2003r..
11. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” z dnia 7.02.2006 r.

12. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej dzieciom i uczniom na zakup podręczników z dnia 27.04.2009 r.
13. Rozporządzenie MENiS w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem z dnia 31.01.2003 r.
14. Rozporządzenie MENiS w sprawie organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach w oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych z dnia 18.01.2005r.

Wszystkie w/w akty prawne mają zapisy postulujące prowadzenie działań profilaktycznych w systemie oświaty.

II. Struktura oddziaływań profilaktycznych.

Struktura oddziaływań profilaktycznych wskazuje na wielopłaszczyznową i kompleksową realizację wytyczonych celów z zakresu profilaktyki. Struktura ta uwzględnia i konkretyzuje zadania dla: Rady Pedagogicznej, dyrektora, nauczycieli, wychowawców, pedagoga, Rady Rodziców oraz grona pedagogicznego.

Rada Pedagogiczna:

- określa cele działań profilaktycznych, opierając się na diagnozie środowiska szkolnego, rodzinnego i lokalnego uczniów,
- zgłasza zapotrzebowanie na realizację konkretnych zadań, wskazując priorytety w tym zakresie,
- przeprowadza ewaluację Szkolnego Programu Profilaktyki,
- uczestniczy w zorganizowanych formach doskonalenia z zakresu profilaktyki.

Dyrektor szkoły:

- zatwierdza Szkolny Program Profilaktyki,
- sprawuje nadzór nad jego realizacją,
- powołuje zespół nauczycieli ds. ewaluacji programu,
- reprezentuje szkołę wobec innych organów, instytucji zajmujących się profilaktyką,
- wspiera i ułatwia realizację zadań wynikających z programu,
- organizuje szkolenia Rady Pedagogicznej w tym zakresie.

Nauczyciel:

- realizuje zadania zawarte w Szkolnym Programie Profilaktyki w ramach ścieżek edukacyjnych, uwzględnionych w planach dydaktycznych,
- reaguje na bieżąco na pojawiające się sytuacje zagrożenia,
- współpracuje z wychowawcami, pedagogiem szkolnym i rodzicami,
- pomaga uczniom w rozwiązywaniu zgłaszanych przez nich problemów.

Wychowawca:

- integruje zespół klasowy,
- zdobywa rozeznanie w sytuacji rodzinnej i materialnej wychowanka,
- współpracuje z nauczycielami uczącymi w jego klasie,
- opracowuje plan pracy wychowawczej i tematykę godzin wychowawczych, biorąc pod uwagę treści zawarte w SPW i SPP oraz specyfikę zespołu klasowego,
- konsultuje z uczniami tematykę godzin wychowawczych, uwzględniając ich propozycje i sugestie,
- współpracuje z rodzicami uczniów, pedagogiem i środowiskiem lokalnym,
- sondażuje nastroje w klasie,
- prowadzi rozmowy indywidualne z uczniami i pogadanki na forum klasy,
- proponuje różne formy kulturalnego spędzania czasu i odpowiada za ich organizację,
- podejmuje bieżące interwencje w sytuacji zagrożenia.

Pedagog szkolny:

- rozpoznaje indywidualne potrzeby uczniów oraz analizuje przyczyny niepowodzeń szkolnych,
- określa formy i sposoby udzielania uczniom, w tym z wybitnymi zdolnościami, pomocy psychologiczno – pedagogicznej, odpowiednio do rozpoznanych potrzeb,
- organizuje i prowadzi różne formy pomocy psychologiczno – pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- podejmuje działania profilaktyczno – wychowawcze wynikające z Szkolnego Programu Wychowawczego i Szkolnego Programu Profilaktyki w stosunku do uczniów z pomocą rodziców i nauczycieli,
- wspiera działania opiekuńczo – wychowawcze nauczycieli, wynikające z Szkolnego Programu Profilaktyki.

Rada Rodziców:

- opiniuje SPP,

- współpracuje z Radą Pedagogiczną, wychowawcami i dyrektorem,
- angażuje rodziców w organizację imprez ogólnoszkolnych o charakterze kulturalno-rozrywkowym, integrujących rodzinę, zespół klasowy.

Rodzice:

- uczestniczą w spotkaniach z wychowawcą klasy,
- konsultują się z wychowawcą i pedagogiem szkolnym w sytuacjach problemowych,
- wnioskuje do odpowiednich organów i instytucji w sprawie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- biorą czynny udział w przedsięwzięciach, akcjach, spotkaniach organizowanych przez szkołę,
- uczestniczą w lekcjach otwartych.

Organ prowadzący:

- zapewnia zatrudnienie wykwalifikowanej kadry pedagogicznej i jej stałe
- doskonalenie zawodowe,
- gwarantuje właściwy poziom bazy szkolnej,
- uczestniczy w działaniach podejmowanych przez szkołę, wspierając ją finansowo i organizacyjnie,
- bierze udział w spotkaniach z młodzieżą, rodzicami i nauczycielami,
- zna problemy szkoły i pomaga w ich rozwiązywaniu.

III. Rozpoznane czynniki ryzyka.

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (cechy, sytuacje, warunki) zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych i związanych z nimi szkód. Są one zróżnicowane w zależności od rodzaju problemu objętego profilaktyką.

Czynniki ryzyka w naszej szkole:

- specyfika środowiska wiejskiego
- utrudniony dostęp do dóbr kultury
- duży zasięg obwodu szkolnego (obejmujący kilka wsi)
- patologia i dysfunkcja w rodzinie
- duża rozbieżność wiekowa uczniów
- różne modele zachowań w domu i w szkole
- grupa rówieśnicza i występujące w niej zachowania ryzykowne
- nieumiejętność organizacji czasu
- trudności w nauce

IV. Zachowania ryzykowne i ich przyczyny.

Zachowania ryzykowne hamują, niszczą lub zakłócają rozwój dziecka, ucznia, wychowanka. Prawdopodobieństwo pojawienia się ich jest tym większe, im więcej jest czynników ryzyka, im bardziej są one szkodliwe i im dłużej trwa ich działanie.

Rodzaj zachowania ryzykownego	Grupa wiekowa, która przejawia zachowania ryzykowne	Przyczyny
Zachowania agresywne – wulgaryzmy, obrażanie innych, ośmieszanie, poniżanie, popychanie	ogół uczniów szkoły	Chęć zaimponowania innym Niska kultura osobista Rozładowanie napięcia Wzór czerpany z domu rodzinnego Identyfikowanie się z rówieśnikami
Niskie potrzeby edukacyjne, bardzo słaba motywacja do nauki	Uczniowie klas IV – VI SP oraz w dużym nasileniu uczniowie gimnazjum	Niska samoocena Nuda na lekcjach Małe zainteresowanie ze strony rodziców Trudności w nauce Wpływ grupy rówieśniczej
Palenie papierosów	Uczniowie kl. VI oraz uczniowie gimnazjum	Chęć zaimponowania innym Wzór czerpany z domu rodzinnego Identyfikowanie się z rówieśnikami
Picie alkoholu	Uczniowie gimnazjum	Chęć zaimponowania innym Wzór czerpany z domu rodzinnego Identyfikowanie się z rówieśnikami

Wykorzystanie Internetu do niewłaściwych zachowań	Uczniowie klas IV – VI SP oraz w uczniowie gimnazjum	Nierozróżnianie granicy pomiędzy żartem a przestępstwem Anonimowość jaką daje Internet Chęć zaimponowania innym Wpływ grupy rówieśniczej
---	--	---

V. Czynniki chroniące.

Czynniki chroniące to wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka. Są one bardziej uniwersalne, gdyż związane są z głębokimi potrzebami fizyczno-psychiczno-duchowymi. Odzwierciedlają osobową naturę człowieka i redukują ryzyko w przypadku większości problemów.

- silna więź emocjonalna z rodzicami,
- zainteresowanie nauką szkolną i własnym rozwojem,
- regularne praktyki religijne,
- zakorzenienie w tradycji danej społeczności i szacunek, poszanowanie dla jej norm, wartości i autorytetów,
- miejsce w pozytywnej, konstruktywnej grupie rówieśniczej,
- posiadanie poczucia własnej wartości.

VI. Cele profilaktyki szkolnej.

1. Wzmacnianie czynników chroniących, tj. silna więź emocjonalna z rodzicami, zainteresowanie nauką szkolną, regularne praktyki religijne, poszanowanie norm, wartości, autorytetów, przynależność do pozytywnej grupy.
2. Redukcja zachowań ryzykownych (zachowania agresywne i przestępcze, palenie tytoniu, używanie alkoholu).
3. Przekazanie informacji o zagrożeniach.
4. Wychowanie do wartości.
5. Wspomaganie rozwoju i budowanie pozytywnego obrazu samego siebie, umiejętności interpersonalne, radzenie sobie ze stresem.
6. Wzrost współpracy szkoły, rodziny i środowiska lokalnego wokół wspólnej wizji profilaktyki.

Szkolny program profilaktyki jest uzupełnieniem szkolnego programu wychowawczego.

VII. Strategie profilaktyki.

1. Strategie informacyjne: przekazywanie informacji na temat konsekwencji zachowań ryzykownych.
2. Strategie edukacyjne: pomoc w rozwoju ważnych umiejętności (np. jak chronić się przed presją otoczenia).
3. Strategie interwencyjne: pomoc w identyfikacji i rozwiązywaniu problemów, udzielenie wsparcia w sytuacji kryzysowej.
4. Strategie alternatyw: stwarzanie możliwości realizowania ważnych potrzeb poprzez pozytywną działalność (np. sport, działalność społeczna).
5. Strategie zmniejszania szkód: działania mające chronić społeczeństwo i jednostkę przed skutkami jej zachowań ryzykownych

VIII. Proponowane zadania szczegółowe oraz tematyka zajęć.

Oddziaływania profilaktyczne są dostosowane do rozwoju uczniów na danym etapie edukacyjnym i zostały zgrupowane w obszary oddziaływań profilaktycznych.

OBSZAR: Przeciwdziałanie agresji i przemocy oraz wulgaryzmem

Cele	Formy i sposoby realizacji	Odpowiedzialny
Wyrabianie norm współpracy w grupie rówieśniczej	<ul style="list-style-type: none"> – opracowanie kontraktów klasowych we współpracy z uczniami danej klasy – pierwsze próby samorządności, wybór samorządu klasowego – zapoznanie uczniów z prawami i obowiązkami wynikającymi ze Statutu Szkoły i Konwencji Praw Dziecka – poznanie swoich mocnych i słabych stron 	Nauczyciele

Wyrobienie umiejętności pokojowego rozwiązywania konfliktów między uczniami	<ul style="list-style-type: none"> - drama, zabawy integracyjne, gry zespołowe - „Dzień Życzliwości”, „Dzień Uśmiechu” - program profilaktyczny „Spójrz inaczej” 	Nauczyciele
Dbłość o czystość i poprawność języka	<ul style="list-style-type: none"> - zwracanie uwagi, na co dzień na poprawność wymowy - wzbogacanie słownictwa - częste wspólne czytanie tekstów, książek, czasopism - konkursy – czytelnicze, opowiadania 	Nauczyciele, rodzice, bibliotekarka
Budowanie silnej więzi emocjonalnej w zespole klasowym	<ul style="list-style-type: none"> - wspólne zabawy, pomoc koleżeńska, praca w grupach, zdrowa rywalizacja - ogniska, wycieczki, biwaki, uroczystości, imprezy - zajęcia warsztatowe podczas godzin wychowawczych 	Wychowawcy
Integracja z uczniami starszych i młodszych klas	<ul style="list-style-type: none"> - wspólne imprezy i uroczystości szkolne, spotkania, wycieczki, ogniska, zajęcia, koła zainteresowań - zabawy i gry w czasie przerw międzylekcyjnych 	Wychowawcy
Kształtowanie umiejętności konstruktywnego rozwiązywania problemów, mówienia NIE, wzmacnianie pozytywnych zachowań	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje religii, lekcje do dyspozycji wychowawcy - indywidualne rozmowy nauczycieli z uczniami - spotkania z pedagogiem szkolnym - pogadanki dot. pozytywnego zachowania i jego roli w życiu - pozytywne uwagi w zeszytach uwag - nagradzanie uczniów za pozytywną postawę na koniec roku szkolnego 	katecheci, wychowawcy, wychowawcy, pedagog
Dbłość o kulturę języka i zachowania się	<ul style="list-style-type: none"> - godziny wychowawcze - samoocena zachowań uczniów - „Święto języka polskiego” 	wychowawcy i uczniowie, nauczyciele j. pol
Ograniczenie u uczniów wulgarnego słownictwa i niewłaściwego zachowania	<ul style="list-style-type: none"> - pogadanki i dyskusje na godz. wych. - spotkania z rodzicami (kontakty zbiorowe i indywidualne) - ewaluacja SSO odnośnie nagradzania i karania 	wychowawcy wraz z uczniami
Zapoznanie z obowiązkami i prawami ucznia oraz systemem nagród i kar, znajdujących się w Statucie Szkoły – wdrożenie ich w życie	<ul style="list-style-type: none"> - godziny wychowawcze - umieszczenie regulaminu na tablicy informacyjnej 	nauczyciele i wychowawcy
Kształtowanie umiejętności właściwego korzystania z Internetu.	<ul style="list-style-type: none"> - godziny wychowawcze - edukacja prawna 	wychowawcy, policjant

Proponowana tematyka zajęć:

klasy I-III SP

1. Znam swoje uczucia i szanuję uczucia innych.
2. Czym jest złość?
3. Jak sobie radzić z agresją i przemocą?
4. Razem pracuje się lepiej.
5. Znam swoje prawa i obowiązki.

klasy IV – VI SP

1. Wiem czym jest agresja.
Słowa, które ranią.
2. Jak dochodzi do przemocy?

3. Jak pomagać i jak się bronić?
4. Przewyciężam, opanowuję złość i agresję.
5. Jak cię widzą, tak cię piszą – dobre obyczaje w życiu codziennym.
Odpowiedni ubiór na różne okazje.
6. Wiem, czym jest kultura języka.
7. Potrafię właściwie korzystać z Internetu.

klasy I – III GIM

1. Prawa – ale i obowiązki ucznia.
Prawa i obowiązki dojrzałości.
Granice własnej wolności.
2. Przyjęte i aprobowane sposoby wyrażania emocji.
Zachowanie w sytuacjach trudnych i przy niepowodzeniach.
Sztuka dyskusowania.
3. Sens istnienia zasad i norm.
„Mój język świadczy o mnie”.
Dylematy imprezowo-dyskotekowe
4. Złość, agresja, przemoc.
Moje zachowanie – co chciałbym/powinienem/mógłbym zmienić?
„Kultura w miejscach kultury” – w kinie, teatrze, operze.
5. Cyberprzemoc – czym jest i jak się jej ustrzec?

OBSZAR: Zdrowy styl życia

Cele	Formy i sposoby realizacji	Odpowiedzialny
Promowanie wśród uczniów zdrowego stylu życia	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanki z pielęgniarką, higienistką, intendentką – programy „Mleko z klasą”, „Owoce w szkole”, „Radosny uśmiech” – wspólne przyrządzanie surówek, sałatek, kanapek, soków, deserów owocowych – wycieczki, gry, zabawy sportowe – gimnastyka korekcyjna, rytmika – konkursy plastyczne i wiedzy – pogadanki na temat zdrowego stylu życia, uzależnień – Dzień Sportu w ramach obchodów Dnia Dziecka – Upowszechnianie na lekcjach wych. fiz. sportu i rekreacji jako form aktywnego spędzania wolnego czasu 	Nauczyciele, higienistka, intendentka, rodzice
Podstawy udzielania pierwszej pomocy	<ul style="list-style-type: none"> – spotkania z higienistką, pielęgniarką – program „Ratujemy i uczymy ratować” – projekcja filmów, – pogadanka z lekarzem – pokaz udzielania pp 	Przeszkoleni nauczyciele, higienistka, pielęgniarka
Kształtowanie postaw proekologicznych	<ul style="list-style-type: none"> – udział w akcji „Sprzątanie Świata” – obchody „Pierwszego Dnia Wiosny”, „Dnia Ziemi” – pogadanki, filmy, programy multimedialne nt. zagrożeń środowiska – segregacja odpadów – akcja zbiórki makulatury 	Nauczyciele
Dostarczenie informacji o właściwym korzystaniu ze środków medycznych	<ul style="list-style-type: none"> – spotkanie z higienistką – spotkanie z panią z sanepidu 	higienistka, wychowawcy

Wdrażanie do aktywnych form spędzania wolnego czasu	– wycieczki rowerowe, turystyczne, piesze, kuligi, ogniska, biwaki – organizacja zawodów sportowych	wychowawcy i opiekunowie, nauczyciele wych. fiz.
---	--	--

Proponowana tematyka zajęć:

klasy I-III SP

1. Mój wygląd świadczy o mnie.
2. Jak dbać o czystość otoczenia?
3. Kiedy ludzie nie chorują?!
4. Znam podstawy udzielania pierwszej pomocy.

klasy IV-VI SP

1. Co to jest higiena?
2. Co to jest stres?
3. Czy znam sposoby zwalczania stresu.
4. Umiem pokonać stres.

klasy I-III GIM

1. Zdrowe i dobre życie.
2. Skuteczne i nieskuteczne techniki stresowe.
3. Potrafię dbać o siebie.
4. Organizacja czasu wolnego.

zdrowy styl odżywiania

klasa I Czy to ,co mi najbardziej mi smakuje, jest zawsze dobre dla mojego organizmu?

klasa II Idę z mamą na zakupy!

klasa III Co powinienem zjadać i wypijać, będąc uczniem III klasy?

klasa IV Niedobór i nadmiar pokarmu-ich konsekwencje.

klasa V Czy wiem, co jest dla mnie zdrowe, a co szkodliwe. Żywność i używki.

klasa VI Jak odżywiają się inne narody?

Gimnazjum

klasa I Dolegliwości, zaburzenia, choroby spowodowane złym odżywianiem się.
Błędy popełniane podczas przygotowywania posiłków.
Stare nawyki i nowe trendy w żywieniu.

klasa II Czy zdrowa żywność jest zgodna ze zdrowym stylem odżywiania?
Skąd się wziął styl żywienia mojej rodziny?

klasa III Czy nadwaga to stan, którego czasami trzeba się wstydzić ?
Anoreksja, bulimia, otyłość –prawdy i mity.

OBSZAR: Środki zagrażające zdrowiu i życiu

Cele	Formy i sposoby realizacji	Odpowiedzialny
Dostarczenie informacji o szkodliwości picia alkoholu, palenia papierosów i używania środków psychoaktywnych	– ukazanie zagrożeń jakie niesie ze sobą używanie w/w środków przez młodych ludzi – pogadanki w czasie godzin wychowawczych – lekcje przyrody – prelekcje higienistki szkolnej – edukacja prawna – realizacja programów profilaktycznych	wychowawcy i nauczyciele, higienistka, pedagog szkolny policjant
Dostarczenie informacji o szkodliwości nadużywania napojów alkoholowych	– różnice między osobą uzależnioną a nadużywającą – ukazanie właściwych postaw wobec alkoholu	nauczyciel biologii wychowawcy klas pedagog szkolny, przeszkoleni nauczyciele

	<ul style="list-style-type: none"> – lekcje biologii – realizacja istniejących programów profilaktycznych 	
Zapewnienie opieki uczniom z rodzin dysfunkcyjnych	<ul style="list-style-type: none"> – wystąpienie do GOPS-u o pomoc materialną i otoczenie szczególną opieką przez wychowawcę – umożliwienie udziału w obozach i zimowiskach profilaktycznych zajęciach Świetlicy Profilaktycznej TPD 	kierownik świetlicy, wychowawcy klas pedagog szkolny
Uczenie podejmowania racjonalnych decyzji	<ul style="list-style-type: none"> – godziny wychowawcze – katecheza – spotkanie z policjantem – Mówię „NIE” i nie tracę przyjaciół – cykl godzin wychowawczych 	katecheci, policjant, przeszkoleni nauczyciele, pedagog szkolny
Dostarczenie informacji dot. bezpiecznego korzystania z Internetu	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanki, zajęcia warsztatowe w ramach godzin wychowawczych – edukacja prawna 	wychowawcy, policjant
Kształtowanie umiejętności wybiórczego korzystania z komputera, Internetu, TV	<ul style="list-style-type: none"> – pogadanki nt. zagrożeń prowadzących do uzależnienia, przemocy, agresji – multimedialne gry i programy edukacyjne 	Nauczyciele

Proponowana tematyka zajęć:

Szkoła Podstawowa

- klasa I** Poznajemy małe straszdyła - papierosiaki. Jak przed nimi uciec?
- klasa II** Czy dymek papierosowy to dymek dobry czy zły?
- klasa III** Co można stracić, jak będzie się paliło papierosy?
- klasa IV** Jak możesz odmówić wypalenia papierosa , wypicia alkoholu, wzięcia nieznannej ci substancji?
- klasa V** Co to jest nałóg i od czego można się uzależnić?
- klasa VI** Jak może odbywać się wkraczanie w nałóg?
Kto może pomóc mi powiedzieć NIE ?

Gimnazjum

- klasa I** Narkotyki i ich kategorie. Jak można zetknąć się z nimi?
Substancje uzależniające: alkohol, narkotyki, papierosy, dopalacze.
Potrafię bezpiecznie korzystać z Internetu
- klasa II** Jak wejść w nową grupę koleżeńską , aby czuć się w niej dobrze i jednocześnie być niezależnym?
Uzależnienia - czy mnie to dotyczy?
Rodzaje typowych i nietypowych uzależnień (substancje psychoaktywne, telewizja, komputer).
- klasa III** Palić czy nie palić – zdecyduj sam.
Czym jest alkohol, nikotyna, narkotyki?
Czy warto pić alkohol?
Warto poczekać z podjęciem współżycia seksualnego.

OBSZAR: Psychoedukacja i wspieranie rozwoju osobistego. Postawa asertywna

Cele	Formy i sposoby realizacji	Odpowiedzialny
Kształtowanie postawy asertywnej oraz uczenie samokontroli	<ul style="list-style-type: none"> – w toku lekcji – godziny wychowawcze – spotkania z pedagogiem szkolnym – przedstawianie konsekwencji braku samokontroli w różnych sytuacjach życiowych 	wychowawcy, pedagog, nauczyciele

	<ul style="list-style-type: none"> – dawanie dobrego przykładu – scenki rodzajowe na godzinach wychowawczych – warsztaty w ramach godz. wych. – psychodrama i ćwiczenia asertywności 	
Utrwalenie poczucia odpowiedzialności i obowiązkowości	<ul style="list-style-type: none"> – wyznaczanie dyżurów i konsekwentne rozliczanie z ich wypełniania – wyrabianie cech punktualności, systematyczności 	wychowawcy i nauczyciele
Rozbudzanie zainteresowań	<ul style="list-style-type: none"> – kółka zainteresowań – konkursy – ciekawe metody i formy pracy na lekcji – wskazywanie uczniom ciekawej literatury, programów 	wychowawcy, nauczyciele, pedagog
Pomoc w budowaniu właściwego systemu wartości	<ul style="list-style-type: none"> – proponowanie właściwej hierarchii wartości w dzisiejszym świecie – lekcje religii, godziny wychowawcze 	katecheci wychowawcy pedagog
Zachęcanie do działań na rzecz środowiska lokalnego	<ul style="list-style-type: none"> – udział w akcjach charytatywnych, organizowanie imprez środowiskowych – informowanie o młodzieżowych akcjach ogólnopolskich i zachęcanie do wzięcia udziału w nich 	opiekunowie organizacji, nauczyciele, wychowawcy, opiekun URSz
Ukazanie sposobów oddziaływania reklam na ludzi i nauczanie rozszyfrowywania reklam związanych z użytkami	<ul style="list-style-type: none"> – godziny wychowawcze – zajęcia warsztatowe – pogadanki – drama 	wychowawcy
Budowanie więzi emocjonalnej w zespole klasowym i wśród społeczności uczniowskiej	<ul style="list-style-type: none"> – wycieczki klasowe, wyjścia do kina i teatru, spotkania okolicznościowe, dyskoteki, ogniska 	wychowawcy
Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z napięciem pojawiającym się w trudnych sytuacjach	<ul style="list-style-type: none"> – cykl pogadanek, rozmowy indywidualne – ćwiczenia relaksacyjne 	pedagog szkolny, wychowawcy
Kształtowanie umiejętności racjonalnego gospodarowania własnym czasem	<ul style="list-style-type: none"> – dyskusje klasowe – zajęcia warsztatowe w ramach godz. wych 	wychowawcy

Proponowana tematyka zajęć:

klasy I-III SP

1. Czy jestem dobrym kolegą?
2. Czy umiem nawiązywać kontakty?
3. Jak prawidłowo komunikować się z innymi?
4. Co to znaczy być kulturalnym w kontaktach z innymi osobami?

klasy IV-VI SP

1. Czy jestem asertywny?
Czy potrafię odmówić?
Sposoby skutecznego odmawiania.
Umieć mówić NIE.
2. Jak być dobrym kolegą?
Jak pomóc osobom nieśmiałym i z kompleksami ?
Co sprzyja dobrym kontaktom?
3. Akceptacja siebie.
Rozpoznaję i nazywam swoje uczucia

- Jak poradzić sobie ze złością ?
 Czy umiem zapanować nad swoją złością?
 4. Czym są konflikty?
 Potrafię rozwiązywać konflikty.
 Jak rozwiązywać konflikty- kompromis.

klasy I-III GIM

1. Reklama jako skuteczny sposób porozumiewania.
 Rozwiązywanie konfliktów to wielka sztuka.
 Jak się porozumiewać?
 Porozumiewam się z ludźmi ,ale jak?
2. Czy jestem tolerancyjny?
 Czy szanuję i akceptuję prawa innych?
 Jak można przezwyciężyć nieśmiałość?
 Bank zalet.
3. Przemoc we współczesnym świecie.
 Jak się przed nią bronić?
 Subkultury młodzieżowe i zagrożenia z ich strony.
 Słowne reakcje na nieprzyjemne zachowania.

Współpraca z rodzicami

Zadanie	Odbiorca	Osoby realizujące
<ul style="list-style-type: none"> • Zwrócenie uwagi rodziców na sygnały ostrzegawcze pojawiające się w przypadku prób picia alkoholu, prób palenia papierosów <ul style="list-style-type: none"> – pogadanki i prelekcje dla rodziców – indywidualne rozmowy na podstawie bieżącej obserwacji uczniów przez wychowawcę – zaproponowanie przez wychowawcę odpowiedniej literatury dla rodziców 	Rodzice uczniów kl. IV – VI SP I – III gim	wychowawcy, pedagog
<ul style="list-style-type: none"> • Informowanie rodziców o możliwościach zapobiegania uzależnieniom u swoich dzieci <ul style="list-style-type: none"> – pedagogizacja rodziców – spotkania indywidualne – udostępnienie spisu placówek pomocowych 	Rodzice uczniów kl. VI SP I – III gim	pedagog szkolny, wychowawcy klas
<ul style="list-style-type: none"> • Inspirowanie właściwych postaw rodzicielskich wobec dzieci palących papierosy <ul style="list-style-type: none"> – zaproszenie lekarza na zebranie – warsztaty ćwiczące właściwą postawę dorosłych wobec palącej młodzieży 	Rodzice uczniów kl. VI SP I – III gim	pedagog szkolny, wychowawcy klas
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zainteresowania rodziców rozwojem własnego dziecka, problematyką wieku dorastania oraz ukazanie właściwych metod radzenia sobie z trudnościami wychowawczymi <ul style="list-style-type: none"> – zaproszenie oraz prelekcje psychologa, lekarza i pedagoga – wspólne imprezy klasowe z rodzicami – zachęcanie rodziców do czytania odpowiedniej literatury 	Wszyscy rodzice	wychowawcy
<ul style="list-style-type: none"> • Osobisty kontakt z rodzicem w domu, jeśli opiekun uchyla się od kontaktu z wychowawcą na terenie szkoły. 	Wszyscy rodzice	pedagog szkolny, wychowawcy klas
<ul style="list-style-type: none"> • Zachęcanie rodziców do opieki w trakcie imprez szkolnych (dyskoteki, ogniska i wycieczki). 	Rodzice uczniów I – III gim	wychowawcy klas
<ul style="list-style-type: none"> • Zobowiązanie pisemne rodziców nieobecnych na zebraniach ogólnych do podania informacji o innym terminie przybycia do szkoły. 	Wszyscy rodzice	wychowawcy klas

• Opracowanie przez Radę Rodziców postulatów i deklaracji rodziców wzmacniających współpracę ze szkołą.	Wszyscy rodzice	Rada Rodziców SP i Gim
---	-----------------	---------------------------

XI. Ewaluacja programu.

Ewaluacja programu przeprowadzana będzie na podstawie ankiet zawartych w załączniku nr 1 do Programu.

Załącznik nr 1

Program profilaktyki – ankieta ewaluacyjna adresowana do rodziców

Prosimy o wypełnienie poniższej ankiety. Jest ona anonimowa, a uzyskane odpowiedzi pozwolą nam na przeanalizowanie skuteczności działań zawartych w „Programie profilaktyki” oraz potrzeb wprowadzenia ewentualnych zmian. Prosimy o szczerze odpowiedzi.

1. Czy Pan(i) bierze udział w organizowanych imprezach i uroczystościach na terenie szkoły?

TAK

NIE

Jeżeli NIE to dlaczego?

.....
.....
.....
.....

2. Czy systematycznie uczęszcza Pan(i) na zebrania szkolne, wywiadówki?

TAK

NIE

Jeżeli NIE to dlaczego?

.....
.....
.....
.....

3. Czy uczestniczył(a) Pan(i) w organizowanych w szkole spotkaniach z policją lub innymi specjalistami?

TAK

NIE

4. Czy Pan(i) dziecko zna prawa dziecka oraz prawa i obowiązki ucznia?

TAK

NIE

5. Czy Pani(a) zdaniem w szkole są przestrzegane prawa dziecka i prawa ucznia?

TAK

NIE

6. Czy Pan(i) dziecko ma możliwość uczestniczenia w zajęciach pozalekcyjnych?

TAK

NIE

Jeśli NIE to dlaczego?

.....
.....
.....
.....

7. Czy Państwa zdaniem, Wasze dziecko czuje się bezpiecznie na terenie szkoły?

TAK

RACZEJ TAK

RACZEJ NIE

NIE

8. Czy Pan(i) dziecko piło alkohol?

TAK

NIE

Jeśli TAK to w jakim miejscu i okolicznościach?

.....
.....
.....
.....

9. Czy Pan(i) dziecko paliło papierosy?

TAK

NIE

Jeśli TAK to w jakim miejscu i okolicznościach?

.....
.....
.....
.....

10. Czy Pani(a) dziecko miało kontakt z narkotykami, dopalaczami, szkodliwymi substancjami?

TAK NIE

Jeśli TAK to w jakim miejscu i okolicznościach?

.....
.....
.....

11. Czy Państwa zdaniem, Wasze dziecko wie, jakie zagrożenia niesie ze sobą picie alkoholu, palenie papierosów, zażywanie narkotyków, szkodliwych substancji?

TAK RACZEJ TAK RACZEJ NIE NIE

12. Czy Pani(a) dziecko zna zasady zachowania bezpieczeństwa w szkole i poza szkołą?

TAK NIE

13. Czy Pani(a) dziecko zna zasady prowadzenia zdrowego trybu życia?

TAK NIE

14. Czy uważa Pan(i), że w sytuacjach problemowych uzyska Pan(i) pomoc ze strony, wychowawcy, nauczyciela, dyrekcji?

TAK NIE

15. Czy Pani(a) dziecko zachowuje się agresywnie wobec innych osób?

Jeśli TAK to w jakich okolicznościach?

.....
.....
.....

Czym przejawia się to zachowanie?

.....
.....
.....

16. Czy Pani(a) dziecko było na terenie szkoły ofiarą :

- a) przezywania,
- b) bicia,
- c) wymuszania pieniędzy,
- d) zastraszania,
- e) inne.....

17. Czy Pani(a) zdaniem, w szkole w sposób wystarczający są poruszane tematy dotyczące bezpieczeństwa w szkole i poza nią?

TAK NIE

18. Czy Pani(a) zdaniem, w szkole w sposób wystarczający są poruszane tematy dotyczące zdrowego stylu życia?

TAK NIE

19. Czy są Państwo zadowoleni z realizacji w klasach młodszych programów profilaktycznych – „Owoce w szkole”, „Mleko z klasą” i otrzymywania porcji warzyw, owoców, soków, mleka?

TAK NIE

20. Czy Pani(a) zdaniem, w szkole powinny być prowadzone jeszcze dodatkowe działania profilaktyczne?

TAK NIE

Jeśli TAK, to czego powinny dotyczyć?

- a) skutków działania alkoholu,

- b) skutków palenia papierosów,
- c) skutków działania narkotyków,
- d) zdrowego stylu życia,
- e) bezpieczeństwa na drodze, w szkole, w domu,
- f) obrony przed agresją,
- g) pohamowania zachowań agresywnych,
- h) skutecznego odmawiania,
- i) inne.....

Program profilaktyki – ankieta ewaluacyjna adresowana do nauczycieli

Prosimy o wypełnienie poniższej ankiety. Jest ona anonimowa a uzyskane odpowiedzi pozwolą nam na przeanalizowanie skuteczności działań zawartych w Programie profilaktyki oraz potrzeb wprowadzenia ewentualnych zmian. Prosimy o szczerze odpowiedzi.

1. Które z wymienionych zagadnień z zakresu profilaktyki realizował(a) Pan(i) w czasie zajęć lekcyjnych lub pozalekcyjnych?
 - a) zapobieganie paleniu papierosów,
 - b) zapobieganie narkomanii,
 - c) szkodliwość spożywania alkoholu,
 - d) higiena osobista,
 - e) prowadzenie zdrowego trybu życia,
 - f) zasady bezpiecznego zachowania w szkole i poza nią,
 - g) metody oddziaływania mediów na odbiorców.
 - h) inne.....
 2. Czy upowszechnia Pan(i) wiedzę o prawach dziecka i prawach i obowiązkach ucznia?

TAK	NIE
-----	-----
 3. Czy Pana(i) zdaniem przestrzegane są te prawa?

TAK	NIE
-----	-----
 4. Czy spotkał(a) się Pan(i) na terenie szkoły z przypadkami:
 - a) palenia papierosów,
 - b) picia alkoholu,
 - c) zażywania narkotyków?
 5. Czy prowadzi Pan(i) zajęcia pozalekcyjne?

TAK	NIE
-----	-----
 6. Czy angażuje Pan(i) uczniów w różnorodne działania na rzecz społeczności szkolnej?

TAK	NIE
-----	-----
- Jeśli TAK to jakie?
-
-
7. Czy uczniowie chętnie zwracają się do nauczycieli ze swoimi problemami?

TAK	RACZEJ TAK	RACZEJ NIE	NIE
-----	------------	------------	-----
 8. Jak Pan(i) ocenia stopień bezpieczeństwa w szkole w skali od 1 do 5?

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

Program profilaktyki – ankieta ewaluacyjna adresowana do uczniów szkoły podstawowej

Prosimy o wypełnienie poniższej ankiety. Jest ona anonimowa a uzyskane odpowiedzi pozwolą nam na przeanalizowanie skuteczności działań zawartych w Programie profilaktyki oraz potrzeb wprowadzenia ewentualnych zmian. Prosimy o szczerze odpowiedzi.

1. Czy w trakcie nauki byłeś zapoznawany z prawami dziecka?

TAK	NIE
-----	-----

2. Czy uważasz, że Twoje prawa są w szkole przestrzegane?
TAK NIE
3. Czy wiesz, jakie zagrożenia niosą ze sobą:
– niezdrowe jedzenie TAK NIE
– palenie papierosów TAK NIE
– picie alkoholu TAK NIE
– korzystanie z Internetu TAK NIE
– spożywanie szkodliwych substancji TAK NIE
4. Skąd czerpiesz najczęściej wiadomości dotyczących szkodliwości palenia papierosów, picia alkoholu, zagrożeń płynących z Internetu, niezdrowego jedzenia, spożycia szkodliwych substancji?
a) z mediów (prasa, telewizja, radio),
b) z zajęć szkolnych,
c) od rodziców,
d) od kolegów i koleżanek,
e) z innych źródeł (podaj z jakich)
5. Czy brałeś(aś) udział w spotkaniach z policjantem na terenie szkoły?
TAK NIE
6. Czy próbowałeś(aś) palić papierosy?
TAK NIE
7. Czy piłeś alkohol?
TAK NIE
- Jeśli TAK to napisz w jakich miejscach i okolicznościach.
.....
.....
8. Czy miałeś kontakt z narkotykami?
TAK NIE
- Jeśli TAK to napisz w jakich miejscach i okolicznościach.
.....
.....
9. Czy codziennie spożywasz owoce i warzywa?
TAK NIE
10. Czy jesz zbyt dużo słodyczy?
TAK NIE
11. Czy lubisz brać udział w grach i zabawach ruchowych?
TAK NIE
12. Czy byłeś w szkole przezywany(a), obrażany(a), wyśmiewany(a)
NIGDY RZADKO CZĘSTO
13. Czy czujesz się bezpiecznie na terenie szkoły?
TAK RACZEJ TAK RACZEJ NIE NIE
14. Czy na terenie szkoły masz możliwość brania udziału w imprezach, uroczystościach, konkursach?
TAK NIE
15. Czy w szkole masz możliwość uczestnictwa w kołach zainteresowań?
TAK NIE
16. Czy w szkole masz możliwość realizowania własnych pomysłów?
TAK NIE
17. Czy chętnie uczestniczysz w akcjach społecznych (zbiórka makulatury, nakrętek, „Góra Grosza”, „Sprzątanie Świata” i innych)?
TAK NIE
18. Czy podczas zajęć szkolnych miałeś(aś) możliwość wzbogacenia swojej wiedzy na temat higieny i zdrowego stylu życia?
TAK NIE
19. Czy byłeś(aś) zapoznawany(a) z zasadami bezpieczeństwa w szkole i poza nią?
TAK NIE

.....
.....
8. Czy miałeś kontakt z narkotykami?

TAK NIE

Jeśli TAK to napisz w jakich miejscach i okolicznościach.
.....

9. Czy codziennie spożywasz owoce i warzywa?

TAK NIE

10. Czy jesz zbyt dużo słodczy?

TAK NIE

11. Czy lubisz brać udział w grach i zabawach ruchowych?

TAK NIE

12. Czy byłeś w szkole przezywany(a), obrażany(a), wyśmiewany(a)

NIGDY RZADKO CZĘSTO

13. Czy czujesz się bezpiecznie na terenie szkoły?

TAK RACZEJ TAK RACZEJ NIE NIE

14. Czy na terenie szkoły masz możliwość brania udziału w imprezach, uroczystościach, konkursach?

TAK NIE

15. Czy w szkole masz możliwość uczestnictwa w kołach zainteresowań?

TAK NIE

16. Czy w szkole masz możliwość realizowania własnych pomysłów?

TAK NIE

17. Czy chętnie uczestniczysz w akcjach społecznych (zbiórka makulatury, nakrętek, „Góra Grosza”, „Sprzątanie Świata” i innych)?

TAK NIE

18. Czy podczas zajęć szkolnych miałeś(aś) możliwość wzbogacenia swojej wiedzy na temat higieny i zdrowego stylu życia?

TAK NIE

19. Czy byłeś(aś) zapoznawany(a) z zasadami bezpieczeństwa w szkole i poza nią?

TAK NIE

20. Czy wiesz, jak zachować się w kontaktach z nieznanymi?

TAK NIE

21. Czy wiesz do kogo możesz się zwrócić w sytuacjach dla Ciebie trudnych?

TAK NIE

22. Czy zdarza Ci się reagować agresywnie w stosunku do innych osób?

TAK NIE

Jeśli TAK to podaj w stosunku do kogo i w czym to się przejawia?
.....

23. Czy spotkałeś się z agresją innych osób wobec Ciebie?

TAK NIE

Jeśli TAK to podaj z czyjej strony i w czym to się przejawiało?
.....

24. Czy na zajęciach lekcyjnych były poruszane tematy dotyczące zachowań agresywnych i problemowych?

TAK NIE

25. Co jest wg Ciebie największym zagrożeniem dla dzieci we współczesnym świecie?
.....
.....